

Triangelmatchernas historia 1925 till 1999.

Säsongens mål – att bli uttagen i Triangellaget.

Närma dig någon som var aktiv på 40- 50- 60-talen och fråga något om Triangeln. Ganska säkert får du se hur ett lyckligt leende kröker läpparna på den tilltalade, och hur ögonen får något nostalgiskt drömskt över sig. Han börjar tala om spänning, intensiv kamp på arenan men också om gott kamratskap efter matchens slut.

Triangelmatchen mellan Hälsingland, Jämtland/Härjedalen och Medelpad var för många friidrottare under flera decennier höjdpunkten på friidrottssäsongen. Det var på den man tänkte, när man startade vårträningen på våren, och när den var avklarad i mitten av augusti kändes det som om säsongen var slut. Det var dags att börja sikta mot nästa års match.

Central i hälsingefriidrottens historia.

Att skriva Hälsinglands friidrottshistoria utan att ge Triangeln en central roll är omöjligt. Framställningen av den borde få bre ut sig mer än vad skribentens tid och utrymmet i denna skrift tillåter. Varje decennium har haft sin särprägel, varje match sin speciella karaktär. Det känns nästan övermäktigt att försöka sammanfatta all denna härliga idrottsdramatik, men låt oss ändå göra ett försök.

Det började i Östersund 1925.

Olof Isacson i Sundsvall var initiativtagaren. Han var ordförande i det som då hette Västernorrlands IF och han tog kontakt med ledare i Hälsingland och Jämtland/Härjedalen och föreslog ett matchutbyte i friidrott. Av en tillfällighet, eller inte, så kom den första tävlingen att bli samtida med den första Finnkampen. Hofvallen i Östersund blev 1925 den första Triangelarenan.

Redan från första stund fick Triangeln det kännemärke av spänning och dramatik som sedan ofta kom att prägla den. Västernorrland vann med en enda poäng och avgörandet kom inte förrän i den avslutande stafetten.

Sedan rullade det på.

Medelpad och Ångermanland var under 1920- och en del av 30-talet ett distrikt, men sedan skiljdes deras vägar. Det kom att bli Medelpad, som fr.o.m 1938 bar Triangelmatchen vidare in i framtiden.

Tillfälligheterna gjorde att Ångermanland kom tillbaka i Triangelhistorien. När Jämtland/Härjedalen efter 1995 års kamp lämnade Triangeln steg Ångermanland in och deltog i de fyra sista kamperna av tävlingens historia.

År 1927 gick Triangeln för första gången i Hälsingland och det var Hudiksvall, som fick äran. Tre år senare gick den i Forsa och 1936 kom den till Bollnäs.

Kvinnorna kommer med.

Det dröjer innan kvinnorna på allvar kommer med i de idrottsliga lekarna och det speglas förstås också i Triangelhistorien. Första gången de uppträder på arenan är i Söderhamn 1955 men då utom tävlan och bara med tre grenar, 100m, höjd och kula. De blev jämtsegrar i alla tre grenar, men Kerstin Stegs, Järvsö, kom tvåa i kula. Orsaken till att man fick vara med i tävlingen var att man ur Triangellagen skulle sätta samman ett gemensamt lag som skulle möta Nordtröndelag, och då skulle det också vara damer med. Matchen var alltså också en uttagningstävling.

På allvar kommer kvinnorna med från 1958 och från det året t.o.m. 1974 arrangeras en speciell damkamp parallellt med herrkampen. Men damerna program var till en början synnerligen begränsat, fyra grenar plus stafett 4x100m. Det dröjer till slutet av 60-talet innan grenarnas antal blir nio, så att man kan kalla det en riktig friidrottsmatch. Då var det också dags att börja fundera på om man inte skulle slå ihop de två kamperna till en. År 1975 blev det så och från och med det året räknas männens och kvinnornas poäng samman.

Distrikten har växlat i styrka genom decennierna.

Ser man på utfallet av matcherna kan man notera att de tre distrikten varit framgångsrika under olika perioder. Det torde väl spegla den relativa styrkan mellan distrikten från tid till annan.

Visserligen kan man notera, att det distrikt som under en tid haft en mångsidig och lojal "stjärna" kunnat profitera på det vissa år, men även en ytlig analys avslöjar, att detta nästan aldrig räcker. Som vanligt i kamper av det här slaget, med två man i varje gren och ett rikt grenutbud, så är det bredden som är avgörande.

Tolv matcher före första hälsingesegern.

Av sammanställningen nedan över utfallet av matcherna framgår det, att hälsingarna till en början inte skar några lagrar. Jämtland/Härjedalen radade upp segrar. Ibland kunde Väster-norrland konkurrera.

År 1938, efter ett års uppehåll, tog matchen ny fart. Nu hade medelpadingarna inte längre stöd av Ångermanland och på Hofvallen i Östersund kunde hälsingarna bärga sin första Triangel-seger. Det var efter en mycket tät fight, som avgjordes först i den avslutande stafetten.

1940–50 och 60-talen

Segrarna fördelas mellan de tre distrikten, dock med ett visst övertag för oss hälsingar, oftast dock i hård konkurrens med Jämtland/Härjedalen.

Ibland blir matcherna stenhårda andra år är segrarna mera odiskutabla. År 1952 vann Jämtland med en halv poäng. Året efter tog Hälsingland en gruvlig revansch.

Segermarginalen blev 37 poäng. Pelle Eriksson, tiokampsmästaren, bidrog det året med en stor poängskörd.

Ibland sticker även Medelpad upp. År 1946 vann man en härlig fight på Glysisvallen i Hudiksvall, då vi som hemmalag överraskade negativt och blev sist.

Mitten av 50-talet blir som synes en bra period för oss hälsingar. Våra aktiva radar upp en svit av segrar från 1953.

Sedan blir 60-talet jämnare igen. Vi hälsingar har litet svårare att göra oss gällande. Det blir glesare mellan segrarna. Medelpad kommer tillbaka i mitten av årtiondet och inhöstar tre segrar i rad.

70-talet. Först Jämtland/Härjedalen men sedan bara Hälsingland.

Under 70-talet utvecklade sig friidrotten i Hälsingland på ett synnerligen positivt sätt och det märks också i Triangelhistorien. Från 1974 radade vi upp en svit av segrar, som aldrig såg ut att ta slut. I många fall blir segermarginalerna stora, så stora att vi under några år i början av 80-talet beslöt att avstå från att delta i Triangeln.

Från 1975 räknas, som redan sagts, herr och damkampen samman.

Hälsinglands damer framgångsrika.

Under de 16 år som damkampen gick segrade våra flickor 7 gånger, Jämtland/Härjedalen 5 och Medelpad 4. Att notera är också att när man inte vann så blev man oftast tvåa. Bara vid två tillfällen av de 16 kom man på sista plats. Efter 1974 när herr- och damkampen började räknas samman har damerna på ett mycket verksamt sätt bidragit till Hälsinglands stora framgångar.

Utflyttning från distriktet.

Under mitten av 80-talet började den utflyttning av aktiva, som vi sedan fått leva med. Våra mest framgångsrika flyttar ut till klubbar utanför distriktet. Det försvagar naturligtvis vår slagkraft, men sedan vi 1984 åter gick med i Triangelutbytet har vi som synes av sammanställningen ändå kunnat hävda oss väl.

Triangeln bleknar bort och dör.

"Inget är sig likt under månens bleka skiva", säger någon av våra skalder. Han menar väl, att tiderna förändras, och så är det som alla vet också i idrottsvärlden. Distriktsmatcherna har dött bort i nästan alla idrotter. Triangeln levde ovanligt länge, men redan i början av 90-talet började man se, att intresset för den inte var vad det hade varit.

Ett tidens tecken var, att distrikten hade svårt att ge den en central plats i tävlingsprogrammet.

Länge gick den i början av augusti, då säsongen ännu stod i sitt flor. När tävlingsutbudet ökade sköts Triangeln in i september och i synnerhet Jämtland tyckte att det var för sent. Man föreslog därför att man skulle reducera och komprimera programmet, så att tävlingen kunde avgöras på en dag och då under högsommaren. Under två år 1990 och -91 gjordes också detta försök.

Sedan återgick man till den gamla ordningen, med tävlingen på två dagar. Jämtland som var starka i början av 90-talet hemförde två nya segrar, den sista 1995 med stora siffror. Sedan drog man sig ur Triangelsamarbetet.

Ångermanland ersatte och kampen fortsatte i ytterligare fyra år, men i efterhand kan man nu förstå att tävlingen låg i sina dödsrosslingar. Ändå skriver Olle Arvidsson efter Triangelkampen i Örnsköldsvik 1999, som skulle visa sig bli den sista, i förbundets årsredogörelse: *"Den traditionsrika TRIANGELMATCHEN, denna gång i Örnsköldsvik, slutade med en överlägsen seger för vårt kämpaglada lag. Medelpad och Ångermanland utkämpade en hård match om andraplatsen. Trots miserabelt väder åstadkom arrangörerna en trivsamt atmosfär, sådan som Triangeln har i sina bästa stunder."*

Det blev inget 75-årsjubileum.

Trots de vackra orden insåg Olle, liksom många andra, att Triangeln hade haft sin tid, spelat en fantastisk roll i friidrottsdistriktets historia, men att vi nu kommit till slutet på en lång epok. Vi försökte att samla distrikten till en avslutningstävling på Glysisvallen. År 2000 skulle ha blivit en effektiv slutpunkt, när början var 1925, men vi lyckades inte. Triangeln dog en död i stillhet.

Uppmärksamheten i pressen speglar storhetstid och svanesång.

När Triangeln var som störst uppmärksammades den på ett helt fantastiskt sätt i pressen. Alla hälsingetidningar ger den massor av spaltutrymme både före och efter tävlingen. Före så presenterar man lagen och ger insiktsfulla tips gren för gren och försöker förutsäga hur kampen ska sluta. Man kan slå upp vilken Hälsingetidning som helst och vilket år som helst under 40- och 50-talet för att se det. År 1949 skriver t.ex. Hudiksvalls Tidning en halv sida före kampen och nästa en hel efter under den triumferade rubriken. HÄLSINGETRIUMF I TRIANGELN. STAFETTEN AVGJORDE.

Det var inte heller ovanligt att man dagar i förväg gav fylliga presentationer av deltagarna, i synnerhet över sådana som var veteraner eller hade gamla Triangelrekord. Ännu på 60-talet är det vanligt. Inför kampen i augusti 1963 presenterar Kuriren Bosse Berglund i en lång spalt tillsammans med bild under rubriken. DAGS FÖR 39:e TRIANGELN. BOSSE BERGLUNDS 21:a START.

Bara 500 såg tävlingarna.

Även den idrottsintresserade allmänheten visade stort intresse för tävlingarna. Det var ofta stor publik. År 1952, konstaterar dock HT att publiken svek. Bara 500 såg tävlingarna! Det var en annan tid och en annan värld.

Under senare delen av tävlingens existens sågs Triangeln möjligen av ett antal ledare och släktingar, och ibland måste man söka länge i tidningen för att hitta resultatlistan.

Stora profiler

Det är med en viss risk man ger sig in på att börja plocka bland de stora namnen, som uppträtt i Triangellagen. Det är oundvikligt, att en del, som borde bli nämnda, ändå blir bortglömda. Sjuttifyra år är en lång tid, få är de som har den totala överblicken, och till dem vill inte artikelförfattaren räkna sig.

Till Bollnäs 1936 kom den förste riktigt store löparen. I Jämtlands/Härjedalens lag fanns då Hägg-föregångaren Henry "Kälarne" Jonsson och han kom att följas av många andra stora löparnamn. Från äldre tid kan vi nämna Erik Byhlén, Gunder Hägg, Ingvar Bengtsson, Erik Elmsäter, från litet senare år Sven-Olof Larsson och Ove Karlsson. Många fina sprinters har visat upp sig genom åren. En av dem är Torbjörn Eriksson.

Bland hopparna bör vi nog först nämna Olle Hallberg som redan 1932 hoppade 7.42. Antagligen fortfarande Triangelrekord.

Många starter gjorde också EM-segraren 1946, Anton Bolinder. Han gjorde 13 starter i sin specialgren höjd och var med sista gången i Ljusdal 1952.

En annan mycket stor hoppprofil som startat i otaliga Trianglar är Nisse Wästberg. den förste mottagaren av Hälsingeguldet.

I modern tid har vi bland hopparna Claes Rahm, Mats Winter och Tomas Eriksson.

Många stora kastare, i ordets alla bemärkelser, har tävlat i Triangeln. De allra mest framträdande under relativt sena år är bland spjutkastarna Lauri Koski Wähäle och Peter Borglund, bland de "tunga pojkarna" Lars Henriksson, Yngve Andersson, Göran Olsson, Anders Axlid, Birger Asplund, Lennart Flyman, Karl Erik Mattsson.

De mångfrestande slitvargarna har varit många i triangelhistorien. Bland framgångsrika hälsingar kan vi framhålla Pelle Eriksson och Karl Evert Svensson.

Stjärnor bland damerna.

Damernas historia är som framgått av redogörelsen kortare, men ändå tillräckligt lång för att vi ska finna många med stor lyskraft. Allt vad de tre distrikten har haft av framstående friidrottare på spinnsidan har naturligtvis deltagit i Triangellagen.

Bland sprinters och häcklöpare kan vi peka på från Hälsingland Barbro Lansner, Gun Eriksson, Eva Johansson, Frida Johansson och från Jämtland Cecilia Hansson, bland hoppare Lina Quick, och bland kastare Rose-Marie Andersson, Petra Eriksson, Annika Petersson och från Medelpad Maria Sjölen.

Utan ledare inga tävlingar.

Som vanligt får ledarna stå bland skuggorna. De riskerar nästan alltid att bli bortglömda. Låt oss till sist slå fast, att det är tack vare deras entusiastiska arbete i alla tre Triangel-distrikten som tävlingen överlevde så länge. Det är svårt att nämna några namn, men från vårt håll kan vi väl ändå framhålla Gregor Iversen, Pelle Eriksson och Olle Arvidsson.

Ur HIHS Arkiv.

Pelle Eriksson, Arbrå

Gun Eriksson, Ljusne

Erik Byhlén, Bollnäs.

Ingvar Bengtsson, Söderhamn

Frida Johansson, Ljusdal